

Μελέτη Περιβάλλοντος

Α' Δημοτικού

Τετράδιο Εργασιών

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ / Ενέργεια
2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγ. Ινστιτούτου
Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού
εκπαιδευτικού υλικού με βάση το
ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό
και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.
Αναπληρωτ. Επιστημ. Υπεύθ. Έργου
Γεώργιος Οικονόμου

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από
το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και
25% από εθνικούς πόρους.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Αικατερίνη Πλακίτση, Λέκτορας του
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων**

**Άλκηστις Κοντογιάννη, Επίκουρος
Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας**

**Ειρήνη Σπυράτου, Εκπαιδευτικός
Βάια Μανώλη, Εκπαιδευτικός**

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Ιωάννης Σαλβαράς, Αναπληρωτής
Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Αθηνών**

**Ουρανία Κυριαζή,
Σχολική Σύμβουλος
Ζωή Βιτσάκη, Εκπαιδευτικός**

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

**Παναγιώτα Φούρκα - Ταταράκη,
Σκιτσογράφος – Εικονογράφος**

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Χριστίνα Σπυροπούλου, Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Αλεξάνδρα Χ. Κουλουμπαρίση,
Σύμβουλος του Παιδ. Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Ειρήνη Κανακουσάκη, Εκπαιδ/κός

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Μιχάλης Μακρουλάκης,
Εικαστικός Καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**Στη συγγραφή του πρώτου μέρους
έλαβαν μέρος και οι εκπαιδευτικοί:
Ευαγγελία Μπάλλα (κατά το 1/3) και
Ιωάννης Σταράκης (κατά το 1/5)**

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας

*Αποφ. 16158/6-11-06 και
75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ*

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Αικατερίνη Πλακίτση
Άλκηστις Κοντογιάννη
Ειρήνη Σπυράτου Βάια Μανώλη

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ**

Μελέτη Περιβάλλοντος

Α' Δημοτικού

Τετράδιο Εργασιών

Προέλευση φωτογραφιών

* Η επιλογή των εικόνων έγινε με ευθύνη των μελών της συγγραφικής ομάδας. Όσες εικόνες δεν αναφέρονται παρακάτω προέρχονται από το προσωπικό αρχείο των μελών της, η οποία και ευχαριστεί θερμά όσους συνεισέφεραν στη συλλογή του υλικού. Η αρίθμηση των εικόνων γίνεται από αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω.

Αρχεία του κράτους – Κόρινθος, [σελ. 10: (1)], **Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών,** Μέλισσα, [σελ. 11: (1), (2)], **Περιοδικό ΓΕΩ,** Εκδόσεις Λαμπράκη, [σελ. 20: (1)], **Εικαστικός Κύκλος,** [σελ. 24: (1)], **Ελληνική Μυθολογία,** Εκδοτική Αθηνών, [σελ. 24: (2), σελ. 44: (1)], **Γνωρίζοντας τους Υγρότοπους,** ΥΠΕΧΩΔΕ, [σελ. 25: (1), (3)],

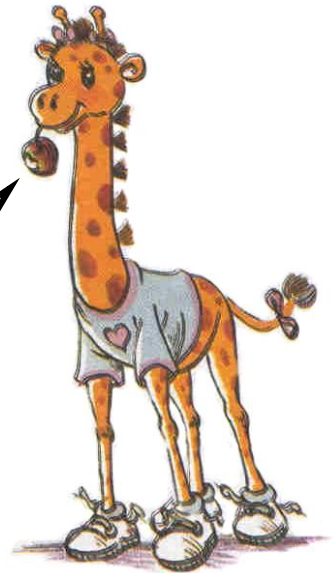
Αρχείο Κ. Κυράνη, [σελ. 25: (2),
σελ. 26: (4), (5)], **Ελληνικός
Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ)**,
[σελ. 26: (1), (2), (3), (6)],
**«Θηλαστικά και Ερπετά της
Ελλάδας»**, Ελεύθερος Τύπος [σελ.
27: (1)], **Υπουργείο Υγείας –
Πρόνοιας και Κοινωνικών
Ασφαλίσεων**, Έντυπο «Πώς να
φροντίζω τα δόντια μου», [σελ. 33:
(1)], **Ελληνική Ορνιθολογική
Εταιρεία (ΕΟΕ)**, [σελ. 48: (1)]

Γεια σας παιδιά.
Το όνομά μου είναι
Λέων Λαλέων.

Κι εγώ είμαι
η **Μηλώ Καμηλώ.**
Το δικό σου όνομα;

Όνομα:

Έλα να γνωρίσουμε:
τον κόσμο σου, τον κόσμο μας
και λίγο παραπέρα.
Μαζί θα ταξιδέψουμε
στη γη και στον αέρα...

Πώς εργαζόμαστε:

Λέμε τη γνώμη μας

Συζητάμε

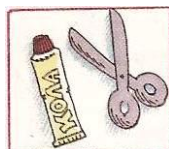
Ρωτάμε

Παίζουμε

Ζωγραφίζουμε

Κόβουμε και κολλάμε
Κατασκευάζουμε

Ερευνούμε έξω
από την τάξη

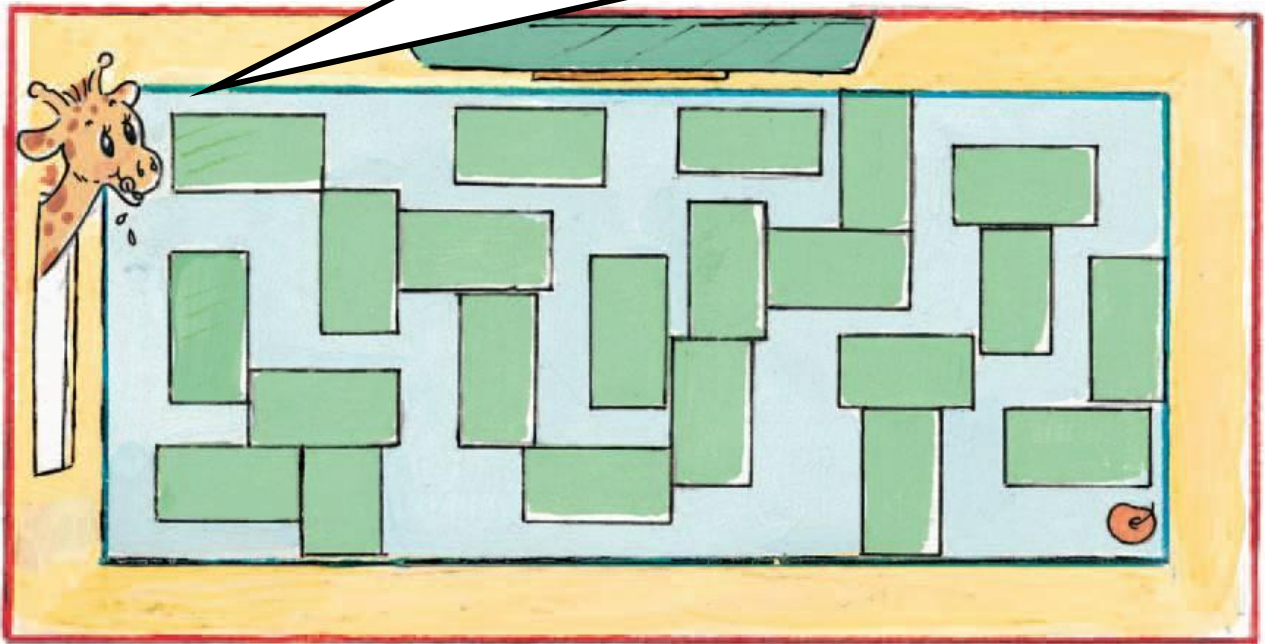
Εργαζόμαστε
στο τετράδιο εργασιών

Η τάξη μου

1.

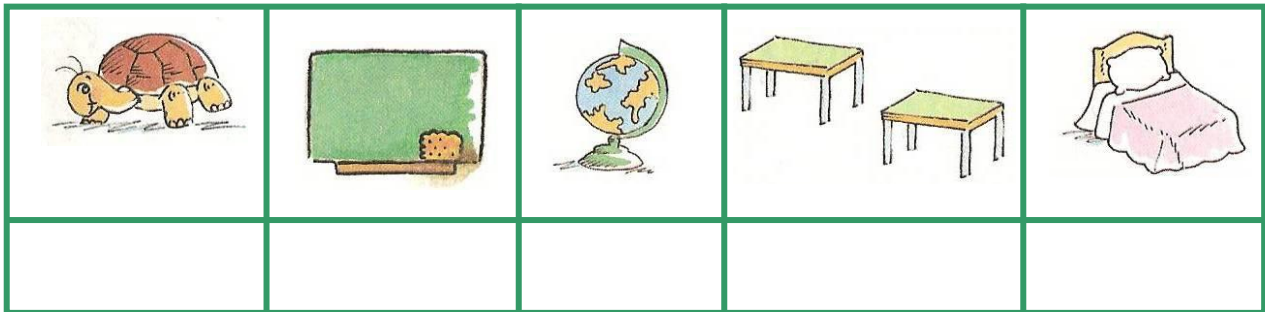
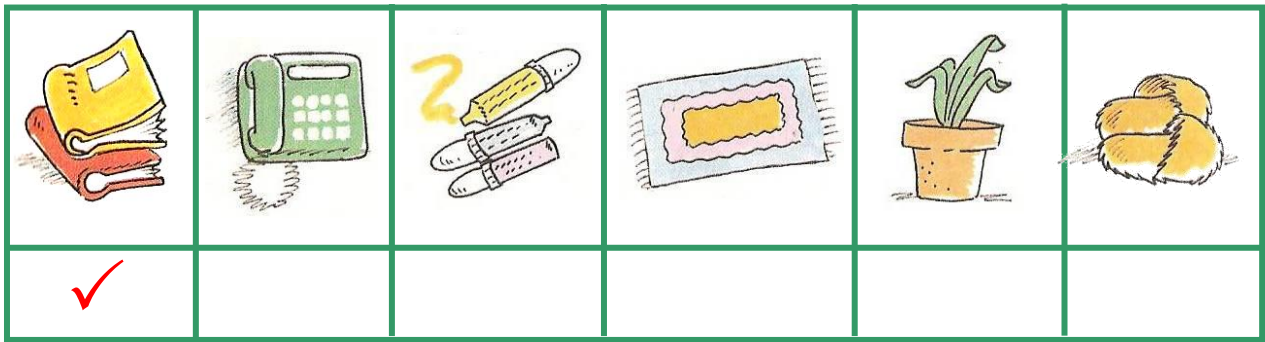
Είμαι η Καμηλώ. Ψάχνω
το μήλο μου να βρω...
Δείξε μου το δρόμο.

2.

Ερευνούμε έξω από την τάξη
Κάνουμε επίσκεψη
στη διπλανή τάξη.
Τι βλέπουμε εκεί;

3. Πόσα κορίτσια έχει η τάξη μου;
 Πόσα αγόρια έχει η τάξη μου;
 Χρωματίζω τα κουτάκια
 στον πίνακα και τα μετράω.

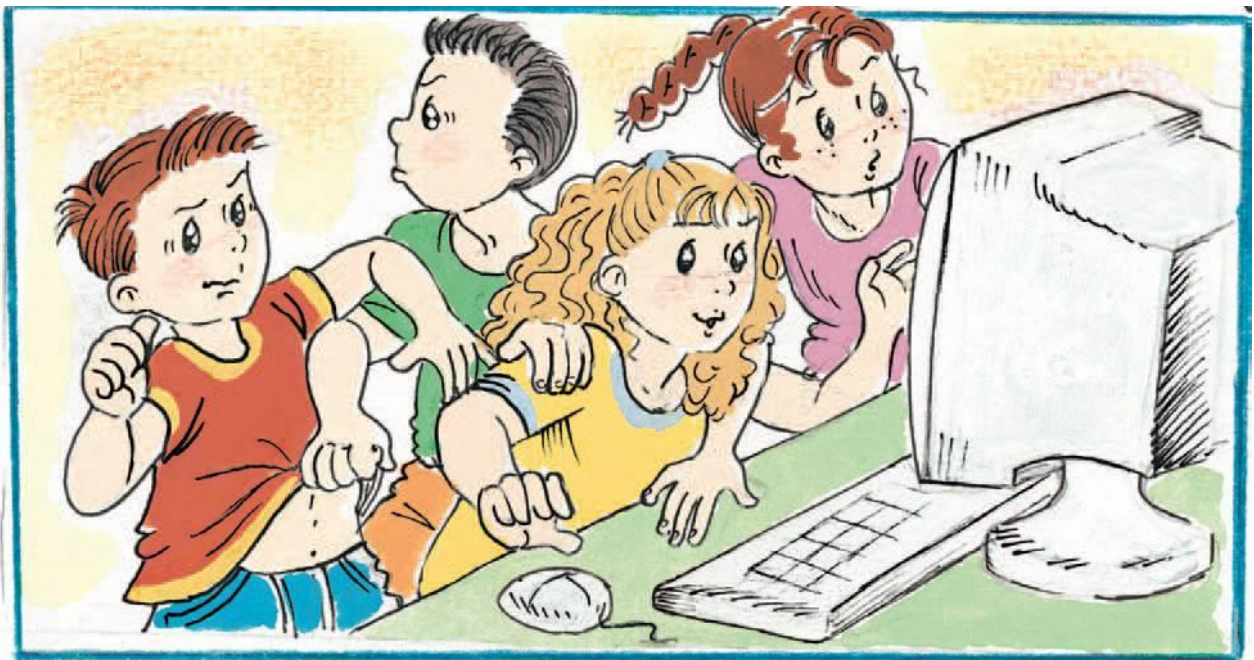
													
													

4.

Συζητάμε

Ποιον κανόνα της τάξης
ξεχνούν τα παιδιά;

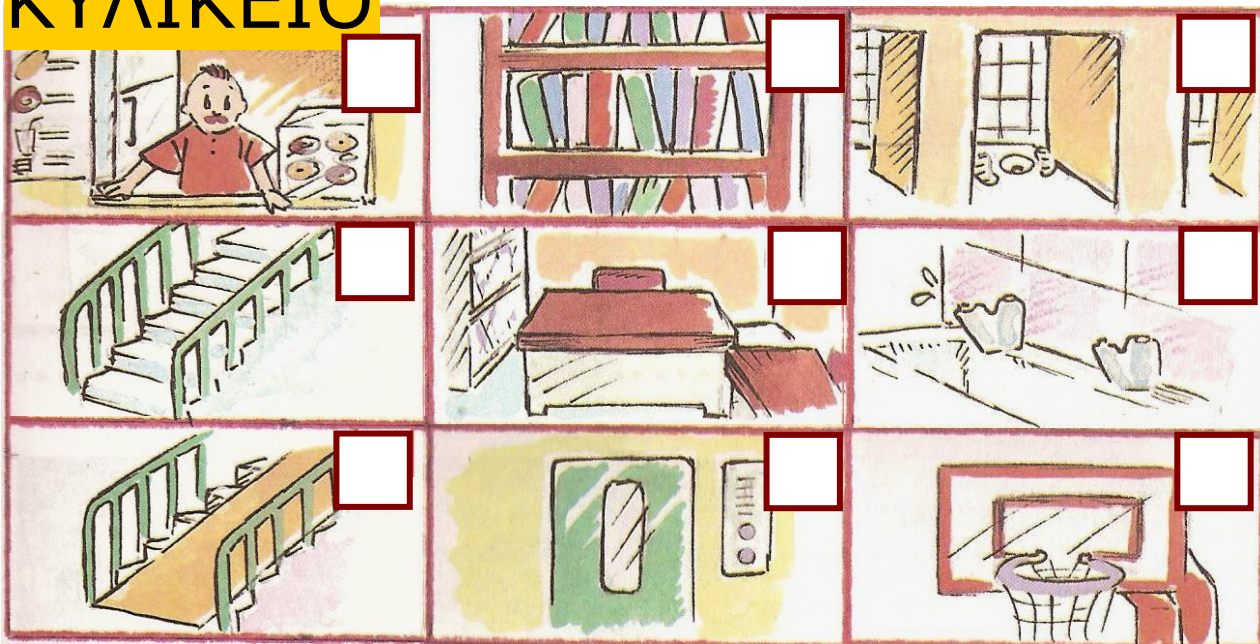

Το σχολείο μου

1. Βάζω X σε όσα υπάρχουν στο σχολείο μου.

ΚΥΛΙΚΕΙΟ

2.

Συζητάμε

Τι προσέχουμε
όταν κατεβαίνουμε
τις σκάλες;

3.

Συζητάμε

Συζητάμε με τις άλλες τάξεις του σχολείου: Πώς αγοράζουμε πράγματα από το κυλικείο;

ΚΥΛΙΚΕΙΟ

Στεκόμαστε στη σειρά;

.....

Τι αγοράζουμε; .....

Πλένουμε τα χέρια μας; .....

.....

Πού θα καθίσουμε να φάμε; .....

.....

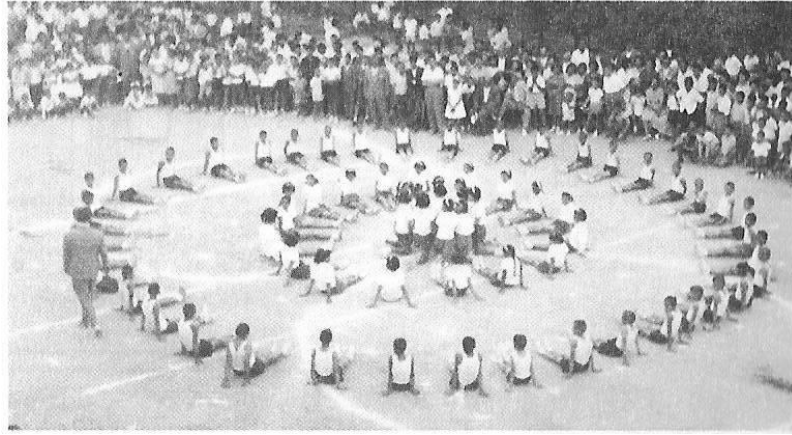
.....

4.

Ρωτάμε

Ρωτάμε τον παππού και τη γιαγιά για τις γιορτές που ετοίμαζε το δικό τους σχολείο.

**5. Προσκαλούμε
έναν πυροσβέστη στο σχολείο!**

Ρωτάμε

Τι θα θέλαμε να
τον ρωτήσουμε;

Ποιον άλλον θα θέλαμε να
προσκαλέσουμε στην τάξη μας;

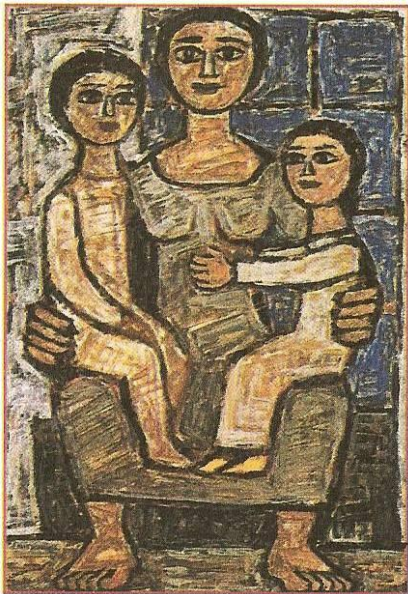

1. Η οικογένεια στην τέχνη

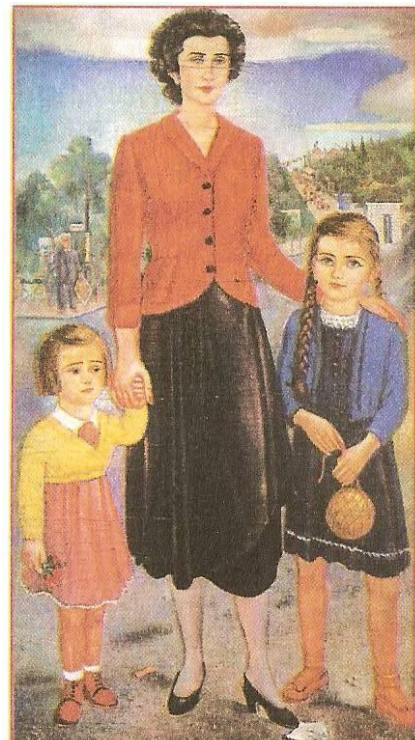

Λέμε τη γνώμη μας

Τι μπορεί να λένε άραγε οι άνθρωποι στους πίνακες ζωγραφικής;

Γ. Σικελιώτης
Μάνα με παιδιά

Σ. Βασιλείου
Η οικογένεια

2.

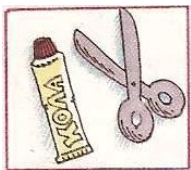

Συζητάμε

Ρωτάω ένα συμμαθητή και μία συμμαθήτριά μου:
«Πόσα άτομα έχει η οικογένειά σου»;
Χρωματίζω το αντίστοιχο κουτάκι στον πίνακα.

2 															
3 															
4 															
5 															
6 															
περισσότεροι από 6															

3. Φτιάχνουμε δαχτυλόκουκλες.

Κατασκευάζουμε

Πηγαίνω στη σελίδα 101
του τετραδίου.

Κόβω 8 λωρίδες.

Φτιάχνω με αυτές 8 δαχτυλίδια.

Κόβω τις κούκλες και
τις χρωματίζω.

Κολλάω τα 8 δαχτυλίδια πίσω
από τις κούκλες και τα φοράω
στα δάχτυλά μου.

Παίζω κουκλοθέατρο με θέμα:

Χαρούμενη οικογένεια και

Λυπημένη οικογένεια

4. Ετοιμάζουμε μια γιορτή για τον παππού και τη γιαγιά;

Πρόσκληση για

και

**Ελάτε στη γιορτή
που ετοιμάσαμε για εσάς.**

Σας πολύ!

**Λέμε τις ιδέες μας
και οργανώνουμε τη γιορτή.**

.....

5. Μια συλλογή για την οικογένεια

Φέρνω στο σχολείο
ένα αντικείμενο
της οικογένειάς μου.
Μιλάω για αυτό.

Σκεφτόμαστε πώς θα φτιάξουμε
όλοι μαζί μια συλλογή με θέμα
την οικογένεια.

6. Το λεξικό της οικογένειας

Ο παππούς
Βασίλης
μεγάλωσε
πολύ...

Στα γενέθλιά του

κάλεσε τις οικογένειες των
παιδιών του και των εγγονιών του.
Πώς λέγονται οι συγγενείς;
Πώς αισθάνονται ο ένας για
τον άλλον;

Διαλέγουμε λέξεις
για την οικογένεια.

Τις γράφουμε με τη βοήθεια
του δασκάλου ή της δασκάλα μας.

μαμά, μπαμπάς ...

Ο άνθρωπος και ο χρόνος

1.

Ζωγραφίζουμε

Ζωγραφίζω πώς φαντάζομαι
την οικογένειά μου όταν θα έχω
τελειώσει το Δημοτικό Σχολείο.

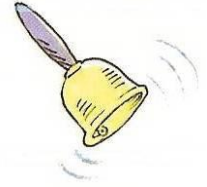

5.

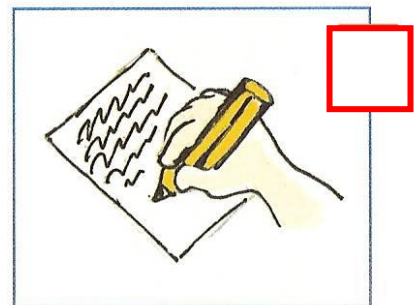
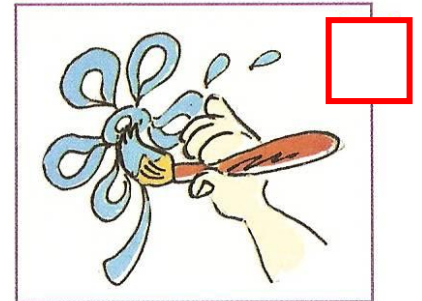
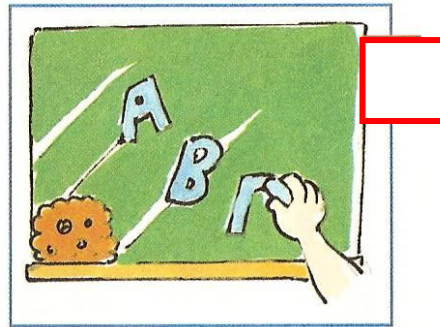
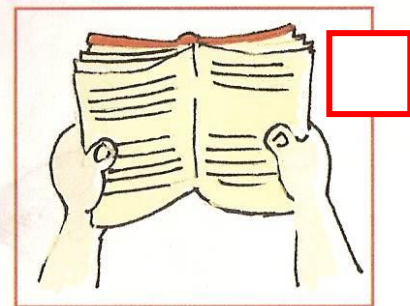

Συζητάμε

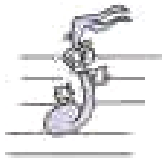
Τι κάνουμε στην τάξη
κάθε μέρα μέχρι να χτυπήσει
το πρώτο .....

Σημειώνω με ένα X.

6.

Ακούμε και τραγουδάμε
το τραγούδι **12 μήνες αθλητές.**

**Δώδεκα μήνες αθλητές
στο γήπεδο του χρόνου,
δώδεκα μήνες αθλητές
κάνουν αγώνα δρόμου.
Ο Γενάρης με μμποτίνια
κι ο Φλεβάρης με παλτό
και ο Μάρτης με σορτσάκι
ριγωτό. Ο Απρίλης με κασκέτο
και με άσπρες ελβιέλες
και ο Μάιος κι ο Ιούνιος
με άσπρες ξώπλατες φανέλες...**

Λιλιπούπολη

Γινόμαστε ομάδες και
ζωγραφίζουμε κάθε μήνα.
Συγκεντρώνουμε και άλλα
τραγούδια για τους μήνες.

7.

Λέμε τη γνώμη μας

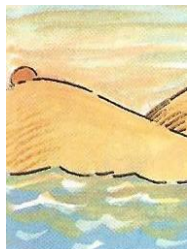
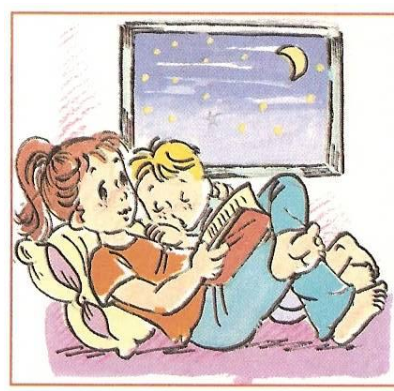
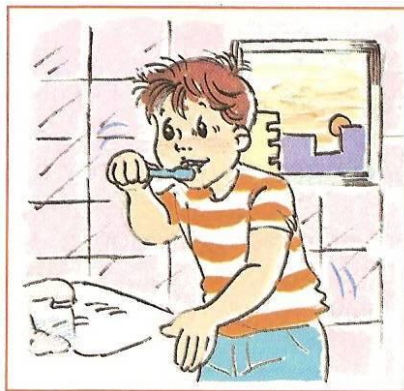
Τι φοράμε κάθε εποχή;

Ο ήλιος και η ζωή μας

1. Ενώνω κάθε εικόνα με τη λέξη που ταιριάζει.

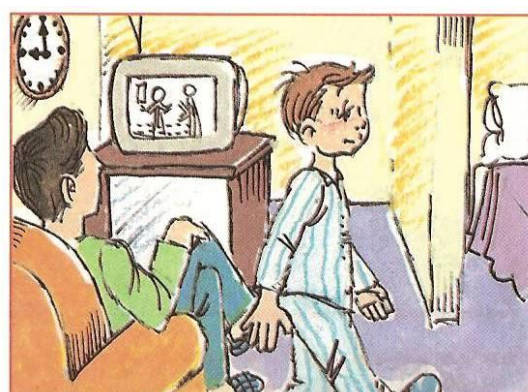
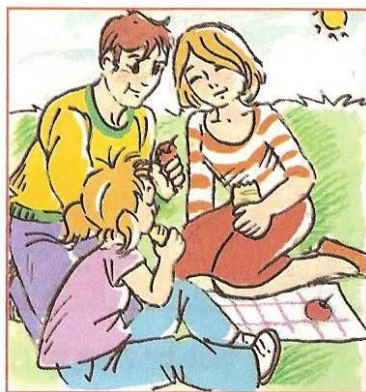
πρωί

μεσημέρι

βράδυ

Συζητάμε

Ποιες άλλες δραστηριότητες κάνουμε το πρωί, το μεσημέρι και το βράδυ;

---

2. Τραγούδια για τον ήλιο.

**«'Ηλιος κόκκινος ζεστός
στάθηκε στην κάμαρά μου.
Ξύπνησε όλη η πολιτεία
κάτω από τα παράθυρά μου».**

'Ηλιε 'Ηλιε αρχηγέ,
Δ. Σαββόπουλος

3.

Παίζουμε

Ένα παιδί γίνεται

. Τα άλλα

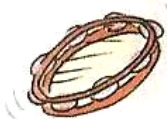
παιδιά σε ζευγάρια

πιανόμαστε

πλάτη με πλάτη. Γυρίζουμε γύρω από τον εαυτό μας και γύρω από τον ήλιο. Όταν ακούσουμε

τον ήχο του

, φωνάζουμε

«μέρα», αν βλέπουμε τον ήλιο. Αν

δεν τον βλέπουμε φωνάζουμε

«νύχτα».

4.

Με τη βοήθεια του δασκάλου
ή της δασκάλα μας,
γράφουμε χρυσές συμβουλές
για να προστατευτούμε
από τον ήλιο.

A large orange rectangular area containing ten horizontal dotted lines for writing.

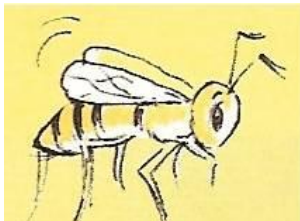
**Φτιάχνουμε μια αφίσα
με το θέμα αυτό.**

1. Σπίτι μου, σπιτάκι μου. Ποιο είναι;

Συζητάμε και ενώνουμε
με γραμμές.

2. Ζωγραφίζω το σπίτι των ονείρων μου.

Ζωγραφίζουμε

Τι σκέφτηκες και το έφτιαξες έτσι;

Η γειτονιά μου

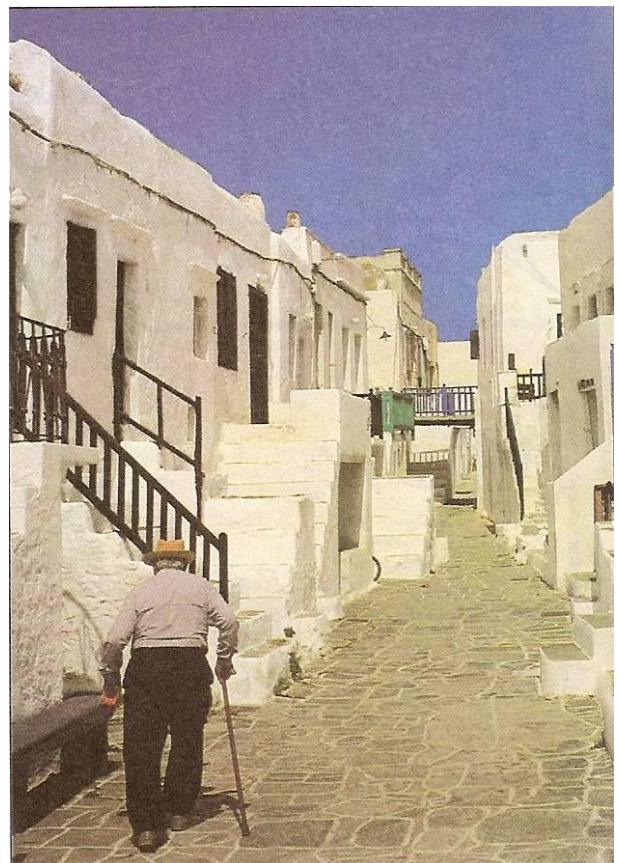

1.

Συζητάμε

Σε τι μοιάζουν
οι γειτονιές
στις φωτογραφίες;
Σε τι διαφέρουν;

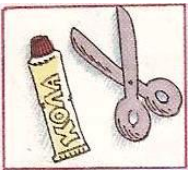

2. Φτιάχνω το δικό μου παραμύθι:

για τη γειτονιά του βυθού,
των λουλουδιών, των ζουζουνιών,
των χρωμάτων των σύννεφων.

.....

3. Η γειτονιά όλων μας

Κόβουμε και κολλάμε

Μαζεύουμε στο σχολείο φωτογραφίες και εικόνες από περιοδικά και εφημερίδες. Φτιάχνουμε σε χαρτί του μέτρου τη γειτονιά όλων των παιδιών. Πώς θα την ονομάσουμε;

4. Συνέντευξη από το φούρναρη της γειτονιάς.

Ρωτάμε

Τι θα ήθελα να τον ρωτήσω;

5. Ο δεκάλογος του καλού γείτονα.

Συζητάμε

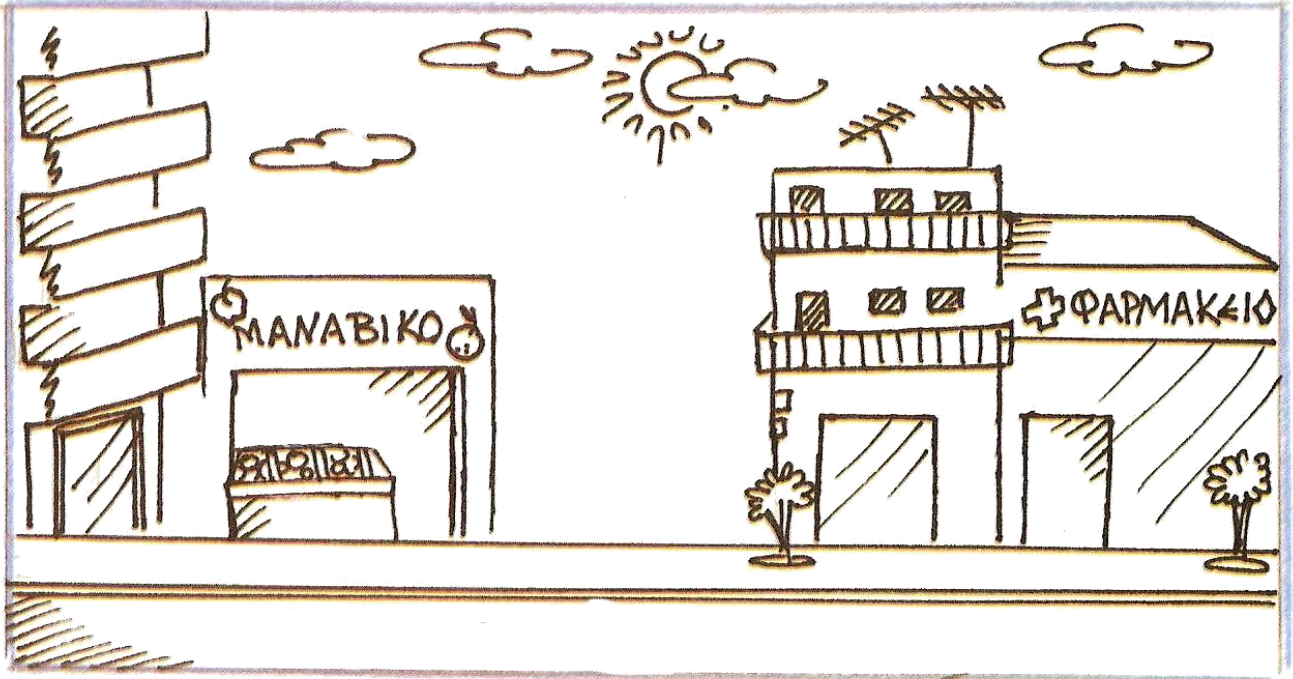
Τι μπορώ να κάνω για να είμαι καλός γείτονας;

6.

Ζωγραφίζουμε

Σχεδιάζω ένα μαγαζί που λείπει από τη γειτονιά μου.

Χρωματίζω την εικόνα.

7.

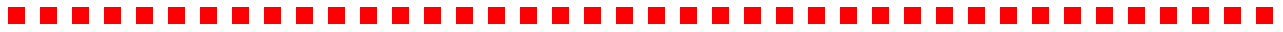
Ζωγραφίζουμε

Ζωγραφίζω ένα από τα παρακάτω θέματα:

Μια γιορτή στη γειτονιά.

Στην εκκλησία την Κυριακή.

Η λαϊκή αγορά της γειτονιάς μου.

8.

Λέμε τη γνώμη μας

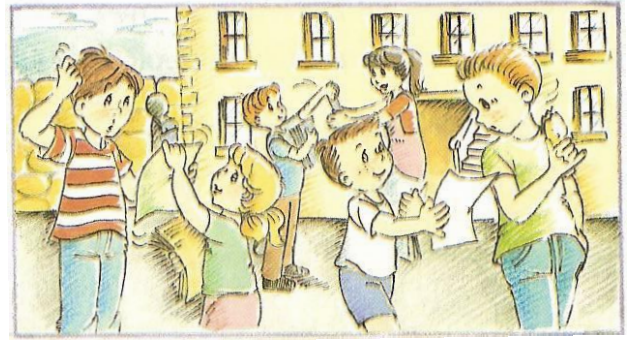
Αν ένα άγαλμα μιλούσε
για τη ζωή γύρω του, τι θα έλεγε;

9.

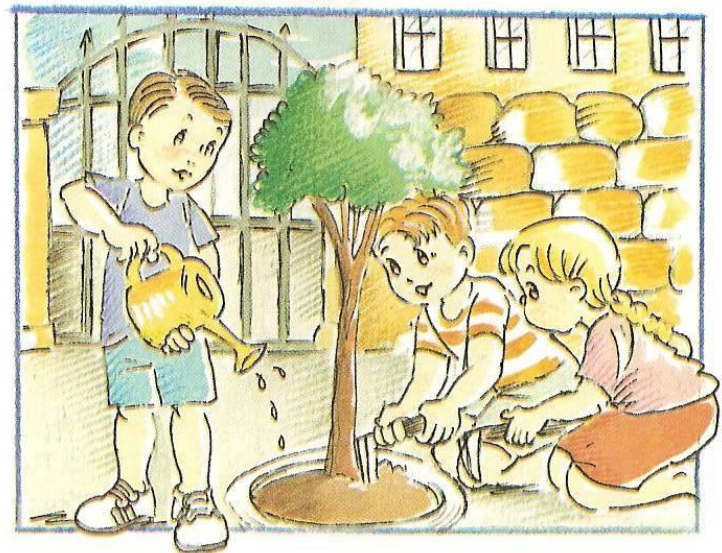

Συζητάμε

Μοιράζουμε τα μηνύματα που φτιάξαμε στα παιδιά του σχολείου. Τους εξηγούμε γιατί τα φτιάξαμε.

10. Εθελοντές
για τη γειτονιά μας.

Φροντίζουμε ένα δέντρο.

11.

Παίζουμε

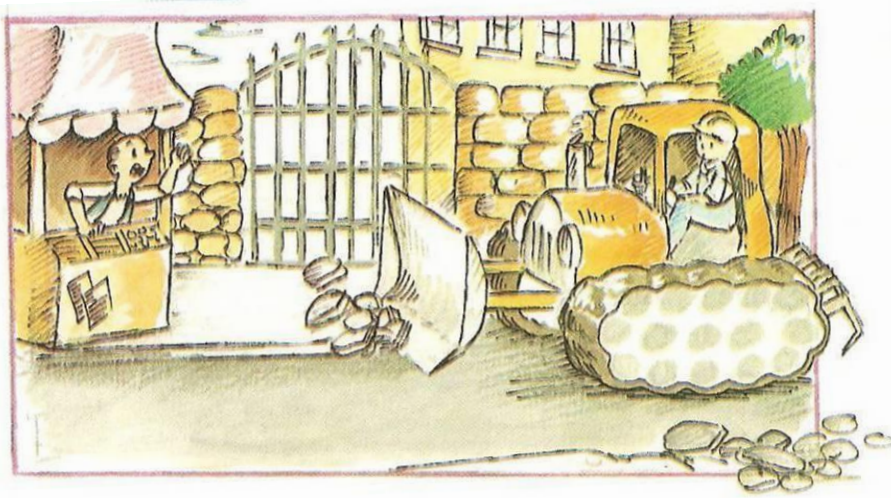
Ο δρόμος μπροστά από το σχολείο
θα γίνει πεζόδρομος.

Το περίπτερο γκρεμίζεται.

Ο κυρ Θανάσης, ο περιπτεράς,
φωνάζει.

Παίρνουμε ρόλους
από ανθρώπους της γειτονιάς
και λέμε τη γνώμη μας:

**Να γκρεμιστεί το περίπτερο
ή όχι;**

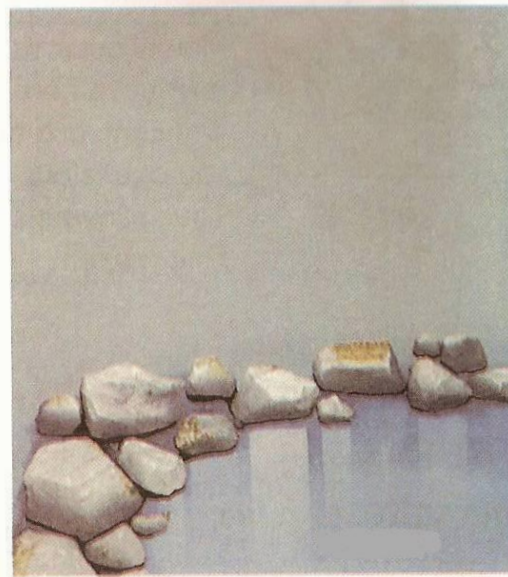

Ο τόπος που ζω

1. Φαντάσου ότι είσαι μέσα στην εικόνα.

Τι ακούς;
Τι αγγίζεις;
Τι μυρίζεις;
Τι νιώθεις;

.....

2. Συγκεντρώνουμε εικόνες ζωγραφικής με θέμα τη θάλασσα. Φτιάχνουμε το λεύκωμα της τάξης με φωτογραφίες από νησιά και τόπους με θάλασσα.

.....

Στα πολύ παλιά χρόνια...
ο θεός Δίας μάλωσε
με τον Ποσειδώνα,
το θεό της θάλασσας.
Ο Ποσειδώνας,
θυμωμένος, χτύπησε
με την τρίαινά του τη γη, έκοψε
μεγάλα κομμάτια και τα πέταξε
στη θάλασσα.
Έτσι σχηματίστηκαν τα νησιά.

3. Ποιους άλλους μύθους ή ιστο-
ρίες γνωρίζεις για τη θάλασσα;

.....

4. Τα караβάκια με τις λέξεις της θάλασσας

Φτιάχνουμε μια αφίσα με .

Σε κάθε γράφουμε μια λέξη

για τη . Διαλέγουμε ,

διαβάζουμε τις λέξεις και
φτιάχνουμε μια ιστορία με αυτές.

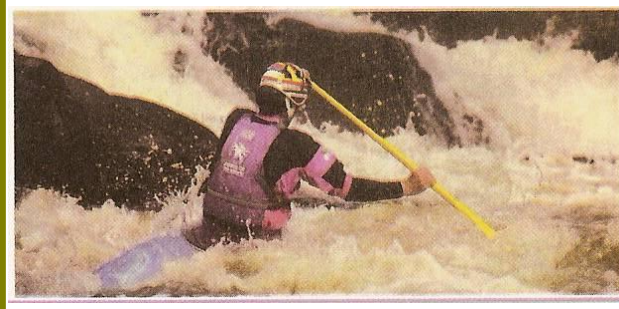

5.

Συζητάμε

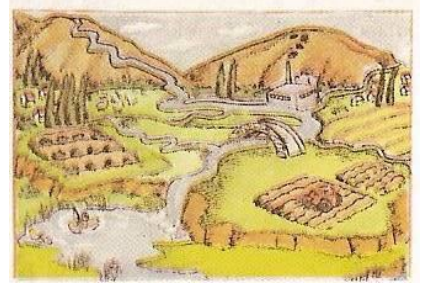
Ποιες είναι οι δραστηριότητες
των ανθρώπων που ζουν κοντά
σε ποτάμια και λίμνες;
Ποιες είναι οι δραστηριότητες
των ανθρώπων που ζουν κοντά
σε κάμπους;

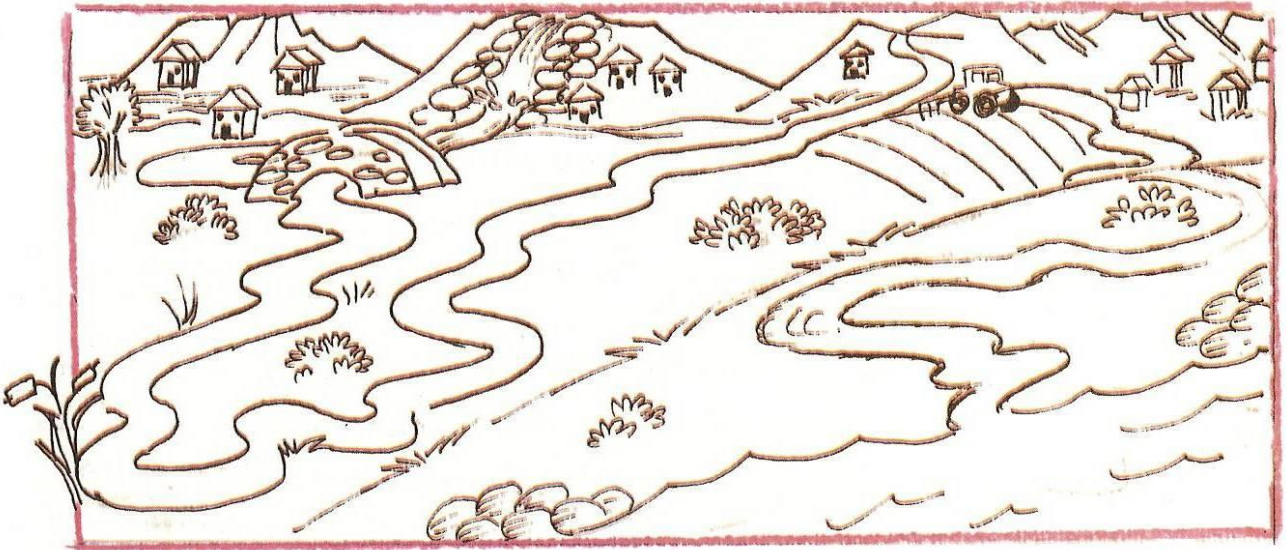
6.

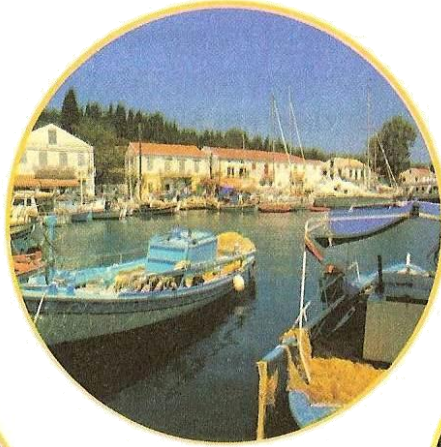
Ζωγραφίζουμε

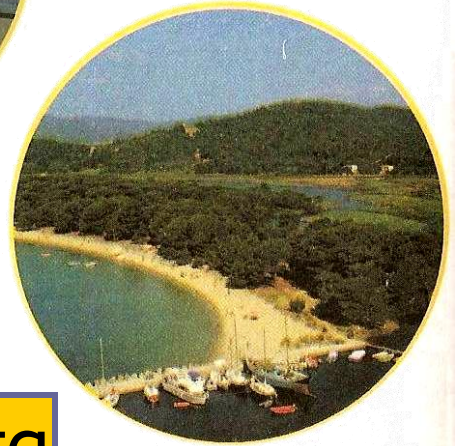
Ζωγραφίζω τη διαδρομή που κάνει ένα ποτάμι από το βουνό μέχρι τη θάλασσα.

7. Ενώνω κάθε εικόνα με την καρτέλα που ταιριάζει.

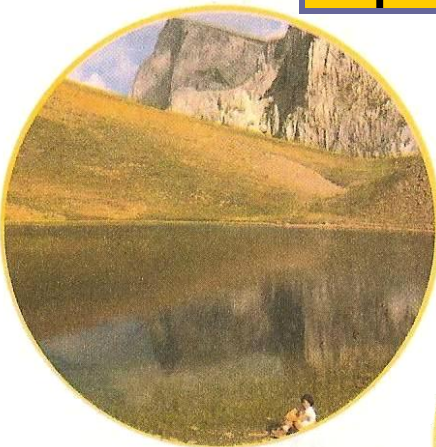

βουνό

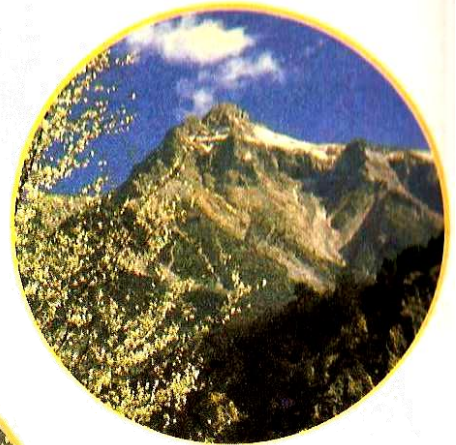

θάλασσα

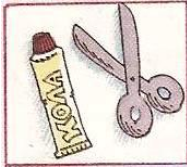
λίμνη

ποτάμι

8.

Κόβουμε/κολλάμε

Μαζεύουμε φωτογραφίες και εικόνες από περιοδικά και εφημερίδες. Φτιάχνουμε ένα ομαδικό κολλάζ με μια περιοχή κοντά στο βουνό ή μια περιοχή κοντά στη θάλασσα.

.....

9.

Φτιάχνω το λεύκωμα της τάξης μου με εικόνες από τον τόπο που ζω.

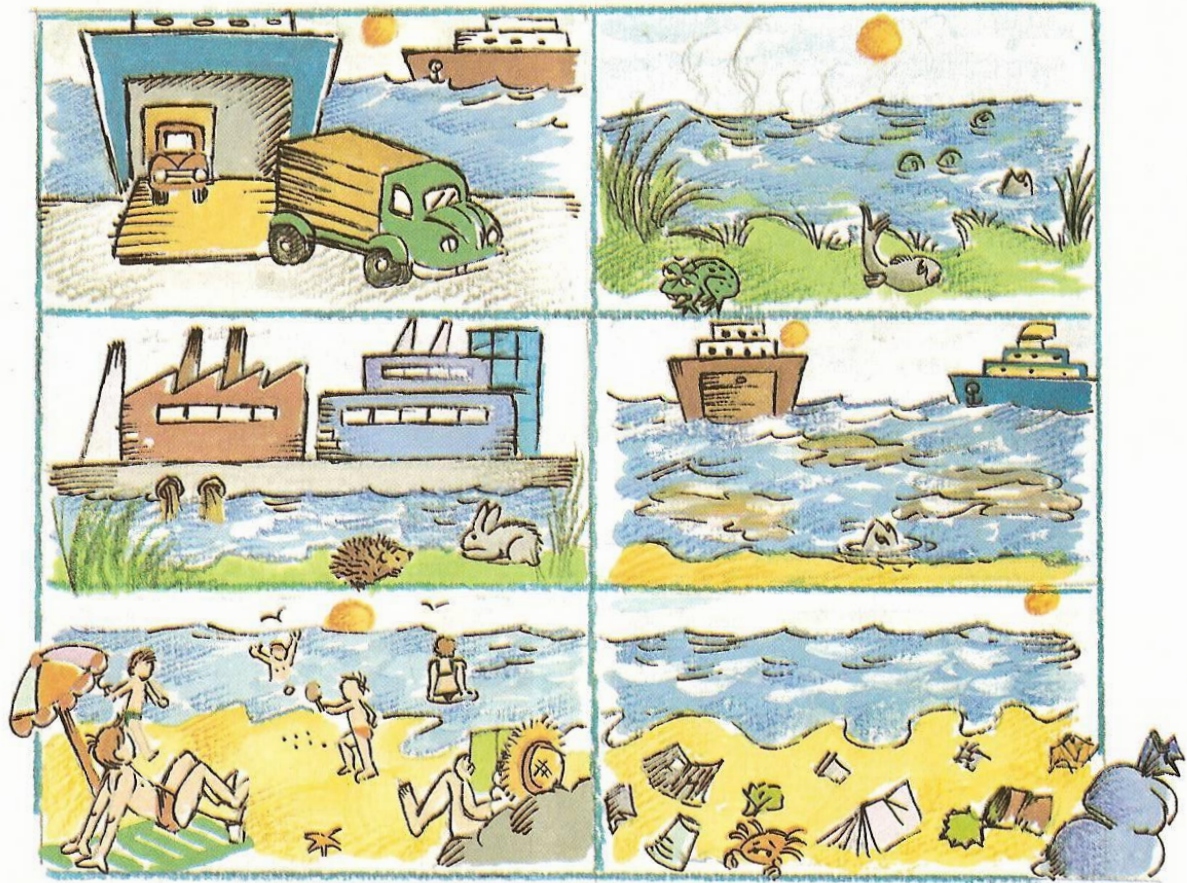
.....

10.

Συζητάμε

Συζητάμε τι μπορούν να προκαλέσουν στον τόπο μας μερικές δραστηριότητες των ανθρώπων.

11.

Παίζουμε

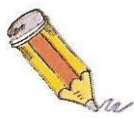

Στο νησί της Άννας, δίπλα στην παραλία του χωριού πρόκειται να κατασκευαστεί ένας μεγάλος δρόμος. Εκεί κάθε

χρόνο έρχονται από πολύ μακριά και γεννούν τα αυγά τους οι θαλάσσιες χελώνες καρέτα-καρέτα. Μερικοί κάτοικοι του νησιού θέλουν να γίνει ο δρόμος. Κάποιοι άλλοι δε συμφωνούν. Παίρνουμε ρόλους, συζητάμε και προτείνουμε λύσεις.

Εικόνες του τόπου μου

12.

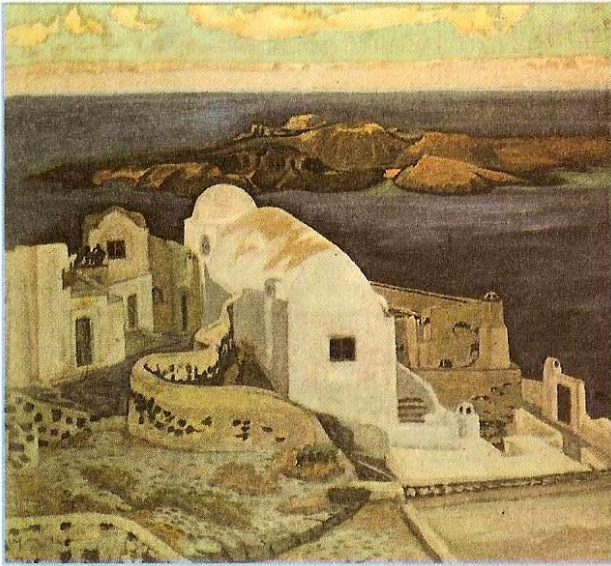
Δίνω σε κάθε εικόνα έναν τίτλο.

Θεόφιλος

Σ. Παπαλουκάς

Κ. Μαλέας

Σ. Παπαλουκάς

13.

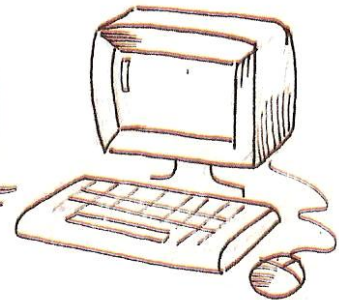
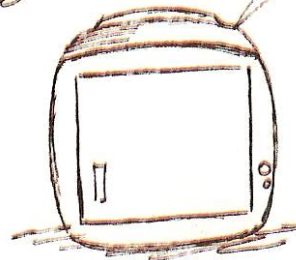
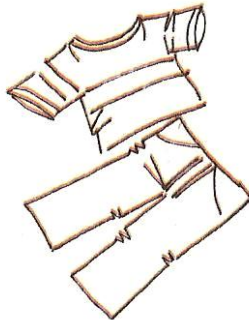
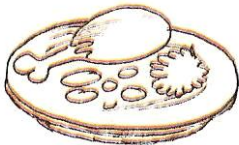
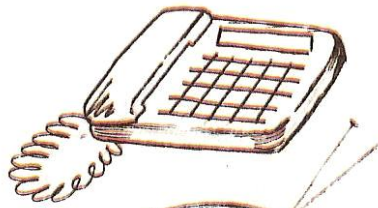
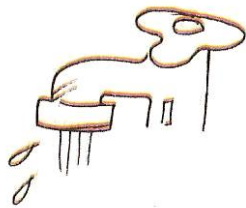
Ζωγραφίζουμε

Παίρνουμε πινέλα και μπογιές
και ζωγραφίζουμε εικόνες από
τον τόπο μας.

Οι ανάγκες του ανθρώπου

- 1.** Τι είναι αναγκαίο στον άνθρωπο για να ζήσει; Διαλέγω και χρωματίζω τις εικόνες.

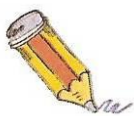

2.

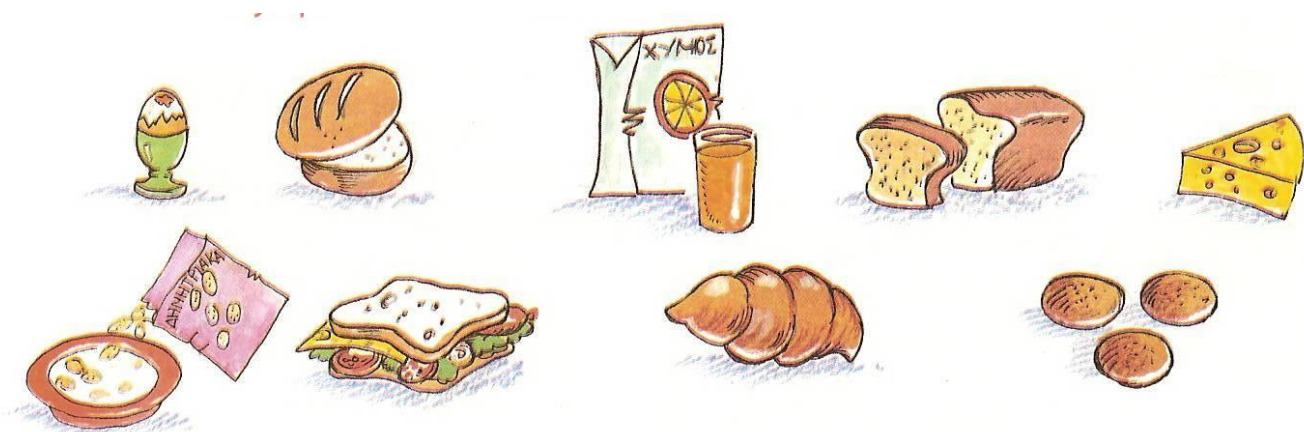

Συζητάμε

Ποιες τροφές μας χαρίζουν υγεία;

Ποια τρόφιμα θα διαλέξουμε για να φτιάξουμε ένα υγιεινό πρωινό;

Φέρνουμε το πρωινό μαζί μας για να το φάμε όλοι μαζί στην τάξη.

3.

Ρωτάμε

Η διατροφή μας αλλάζει;

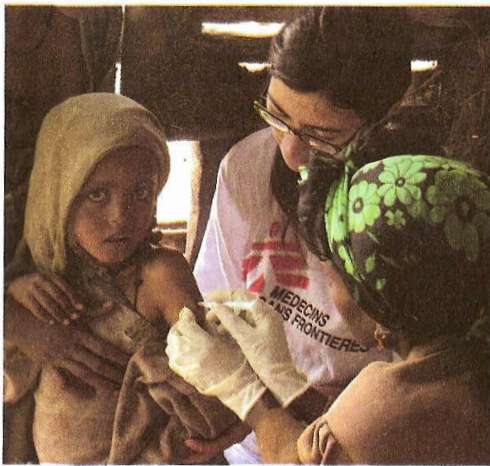
Ζητάμε από τον παππού και τη γιαγιά ή από κάποιον μεγάλο να μας περιγράψει ένα φαγητό που έτρωγε όταν ήταν παιδί και δεν το τρώμε σήμερα.

4.

Συζητάμε

Κάποιες οργανώσεις βοηθούν τα παιδιά δε διάφορα μέρη του κόσμου να ζήσουν καλύτερα. Πώς;

Γιατροί χωρίς Σύνορα

Τι θα συνέβαινε αν δεν υπήρχαν αυτές οι οργανώσεις βοήθειας των παιδιών του κόσμου;

.....

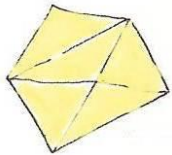
5.

Ρωτάμε

Καλούμε στην τάξη μας κάποια μέλη από τη **Unicef** και

τους **Γιατρούς χωρίς Σύνορα** να μας μιλήσουν. Τι ερωτήσεις θα θέλαμε να τους κάνουμε;

Πρόσκληση

Σας προσκαλούμε

.....

.....

.....

.....

6. Συγκεντρώνουμε εικόνες από εφημερίδες και περιοδικά με θέμα παιδιά από όλο τον κόσμο που χρειάζονται βοήθεια.

.....

**Αν όλα τα παιδιά της γης
πιάναν γερά τα χέρια...**

Το γαϊτανάκι, Ζ. Σαρρή

Γνωρίζω το σώμα μου

1.

Με τη βοήθεια του ή της μου συμπληρώνω την ταυτότητά μου.

Ταυτότητα

αποτυπώματα

Όνομα:.....

Ηλικία:.....

Ύψος: .....

Βάρος: .....

Χρώμα ματιών:.....

Χρώμα μαλλιών:.....

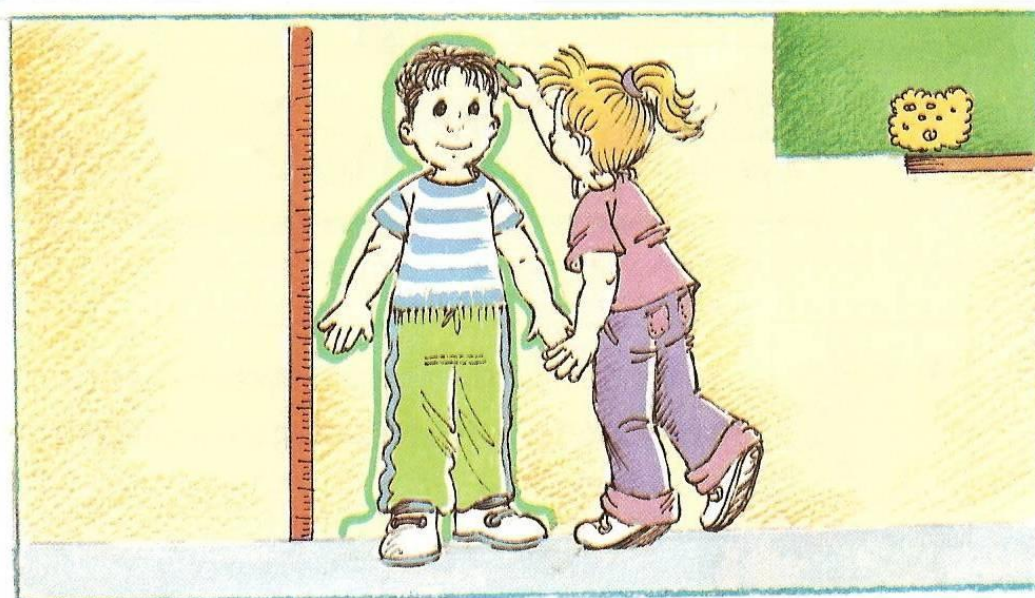
2. Παίζουμε

Περπατάμε με διάφορους τρό-
πους... σα γάτες, σαν ελέφαντες,
σα χταπόδια, σα βατραχάκια, σα
λαγοί, σαν καγκουρό.

.....

3. Ζωγραφίζουμε

Ζωγραφίζω έναν συμμαθητή μου
ή μια συμμαθήτριά μου σε χαρτί
του μέτρου.

4.

Συζητάμε

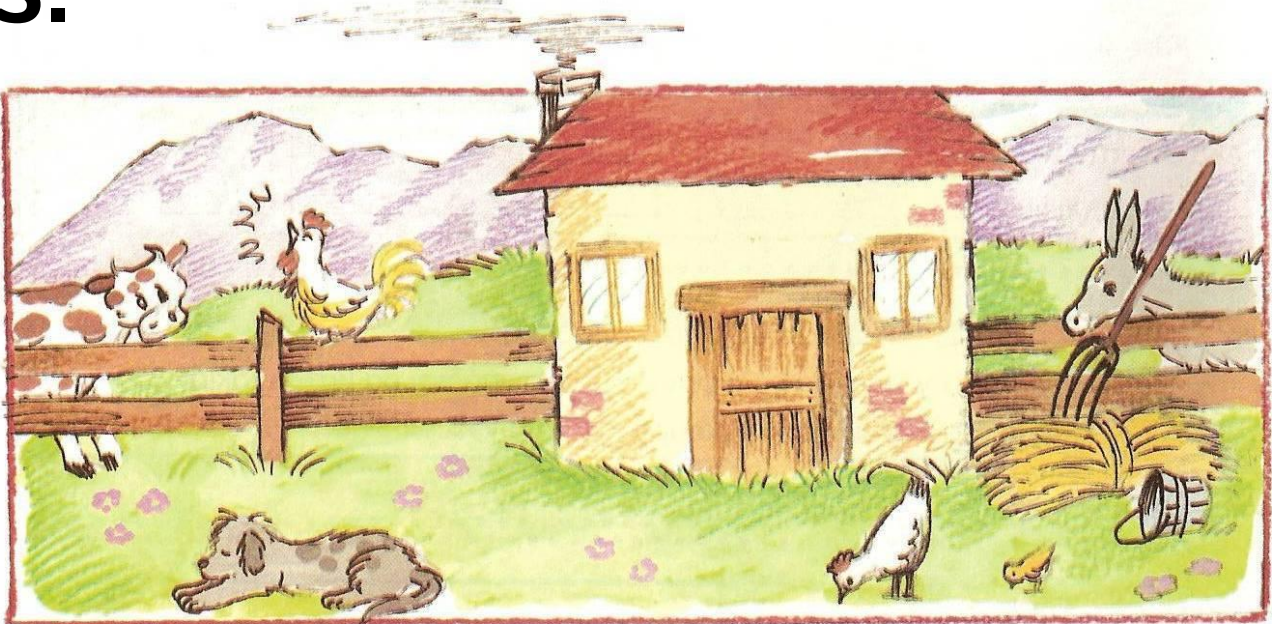
Συζητάμε τις παροιμίες:

Χώνει τη του παντού.

Η του στάζει μέλι.

Να έχεις τα σου δεκατέσσερα.

5.

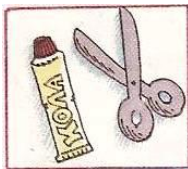

Φαντάσου ότι είσαι μέσα
στην εικόνα.

Τι βλέπεις;	
Τι ακούς;	
Τι πιάνεις;	
Τι μυρίζεις;	
Τι νιώθεις;	

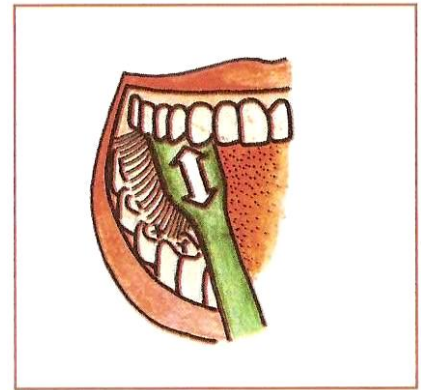
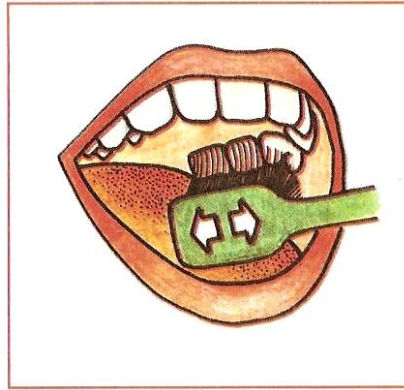
6.

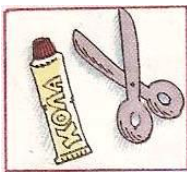
Κόβουμε/κολλάμε

Το κολάζ των αισθήσεων:
 Συγκεντρώνουμε από διάφορα
 περιοδικά μάτια, αυτιά, μύτες... και
 φτιάχνουμε αστεία πρόσωπα
 ή ανθρωπάκια.

7. Φροντίζουμε τα δόντια μας.

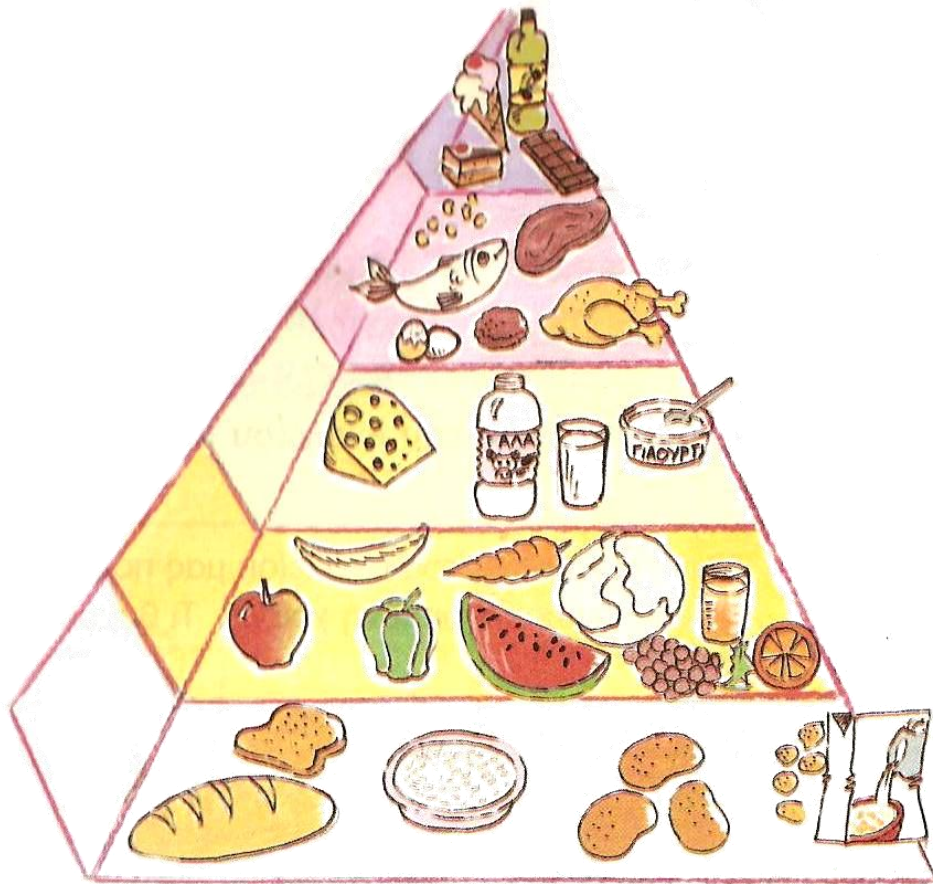

8.

Κόβουμε/κολλάμε

Κατασκευάζουμε μια αφίσα
με θέμα τα τρόφιμα
που μας χαρίζουν υγεία.

9.

Ρωτάμε

Ετοιμάζουμε ερωτήσεις
για την παιδίατρο ή
τον οδοντογιατρό.

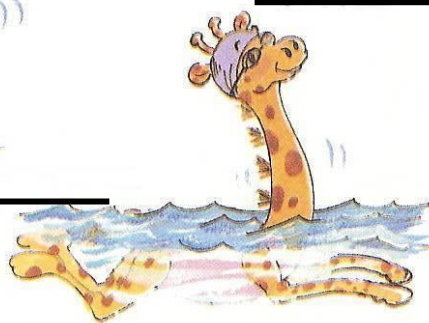

Ο αθλητισμός στο σχολείο μας

1. Το λεξικό των αθλημάτων

Γράφω τις λέξεις που ταιριάζουν
στα αθλήματα που δείχνουν
οι εικόνες.

2. Περιγράψω τις αθλητικές εκδηλώσεις του σχολείου μου.

Ρωτάμε

Ρωτάμε τους άλλους μαθητές του σχολείου μας ποιες αθλητικές εκδηλώσεις έκαναν την προηγούμενη χρονιά. Τι θυμούνται από αυτές;

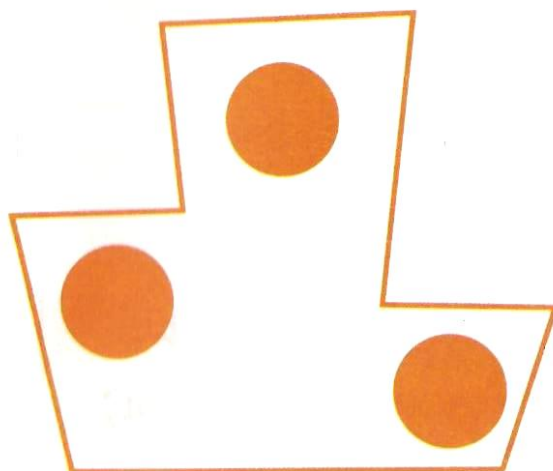
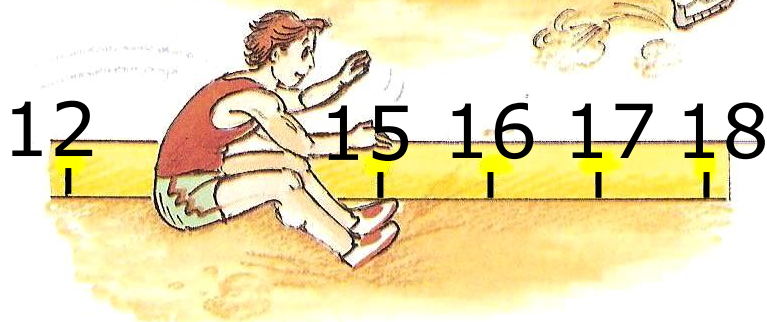
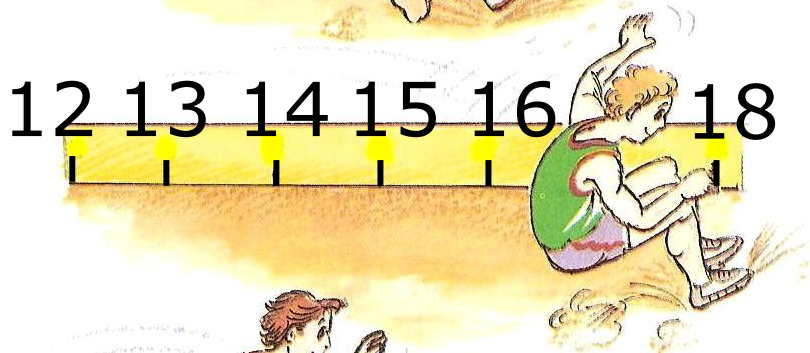
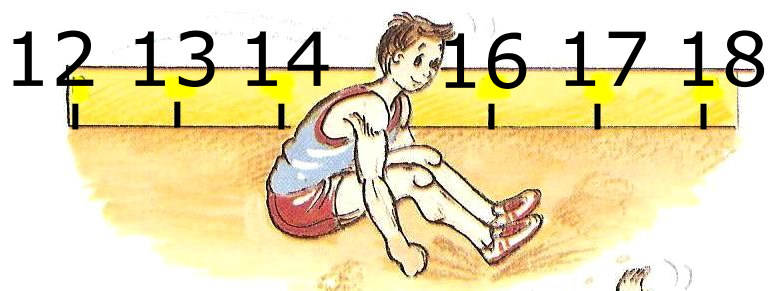
Κολλάμε μια φωτογραφία.

.....

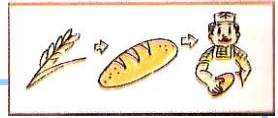
3. Καλούμε στην τάξη έναν αθλητή ή μια αθλήτρια και συζητάμε μαζί τους.

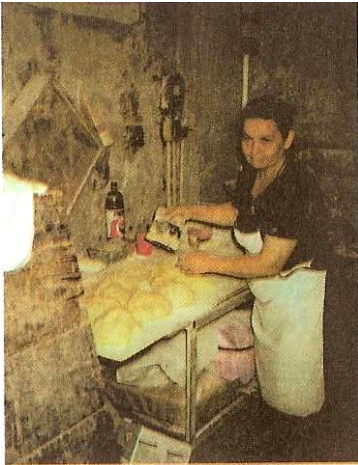
5. Δώσε τα έπαθλα στους αθλητές. Ζωγράφισέ τους πάνω στο βάθρο!

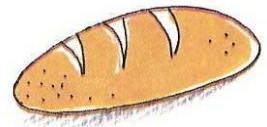
Αγαθά και επαγγέλματα

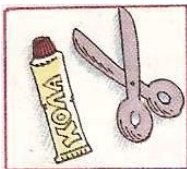
1.

Ερευνούμε
έξω από την τάξη
Επισκεπτόμαστε
ένα εργοστάσιο
ή έναν παραδοσιακό
φούρνο.
Τι θέλουμε να
ρωτήσουμε;

2.

Κόβουμε/κολλάμε

Κατασκευάζουμε μια μικρή πόλη
με απλά υλικά.

Φτιάχνουμε σπίτια με κουτιά.

Φτιάχνουμε ανθρώπους
με χαρτιά.

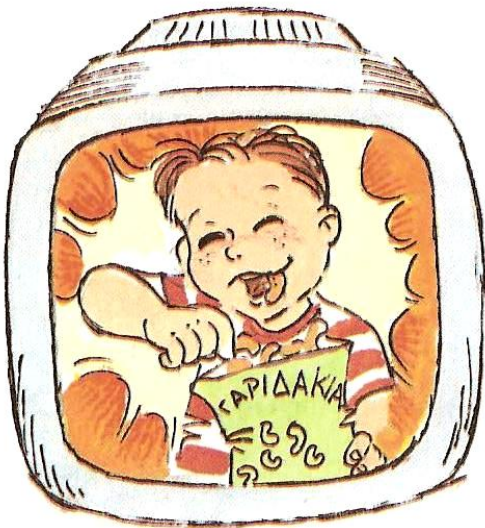
Φτιάχνουμε ρούχα με ύφασμα.

3.

Συζητάμε

Συζητάμε στην τάξη για κάποιες λιχουδιές που μας αρέσουν πολύ, που τις διαφημίζουν πολύ ωραία στην τηλεόραση, αλλά κάνουν κακό στην υγεία μας, επειδή έχουν πολλή ζάχαρη ή πολύ αλάτι.

**Μμμμμ, Τι νόστιμα!
Υγιεινά όμως είναι;**

Πώς επικοινωνούμε;

1. Γεια σου, Ηλία. Τι κάνεις;

Γεια σου, γιαγιά! Πού είσαι;

Παίζουμε

Τηλεφωνικές συνδιαλέξεις

- Γινόμαστε ζευγάρια και μιλάμε στο τηλέφωνο.
- Επικοινωνώ με το θείο μου που είναι ναυτικός...
- Προσκαλώ το φίλο μου ή τη φίλη μου να παίξουμε...

2. Συμπληρώνω στο φάκελο ό,τι χρειάζεται για να στείλω ένα γράμμα.

Δημιουργώ το δικό μου γραμματόσημο.

3. Συζητάω με τη μαμά και τον μπαμπά στο σπίτι και συμπληρώνουμε το δικό μου πρόγραμμα τηλεθέασης.

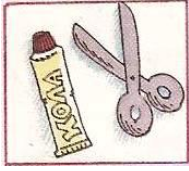
Εκπομπή	Ημέρα	Ώρα προβολής	Διάρκεια

Συζητάμε

Συζητάμε στο σχολείο
για τις εκπομπές που παρακολουθούν
τα περισσότερα παιδιά.

4.

Κόβουμε/κολλάμε

Κόβουμε γράμματα από περιοδικά και εφημερίδες και φτιάχνουμε τη λέξη **ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

5.

Ζωγραφίζουμε

**Μια εφημερίδα τοίχου
στην τάξη μας**

Ζωγραφίζω τις σκέψεις και τις επιθυμίες μου στην εφημερίδα τοίχου της τάξης μου.

Τα παιχνίδια άλλοτε και σήμερα

1.

Ρωτάμε

Ρωτάμε τη γιαγιά, τον παππού,
τη μαμά ή τον μπαμπά για
τα παιχνίδια που έπαιζαν όταν
ήταν μικροί.

2.

Μαντεύουμε ποια παιχνίδια
δείχνουν οι εικόνες.
Παίζουμε παιχνίδια από
τα παλιά χρόνια.

3. Συμπληρώνουμε τον πίνακα με παιχνίδια:

 ομαδικά	 επιτραπέζια	 που τα παίζουμε έξω

Τι είναι ο πολιτισμός;

1.

Έφερα τα παιχνίδια μου! Θέλω να με βοηθήσεις να φτιάξω ένα μουσείο παιχνιδιών, **το καμηλομουσείο**. Τι να γράψω κάτω από κάθε παιχνίδι;

_____
_____
_____

_____
_____
_____

_____
_____
_____

Πάω να φέρω κι άλλα παιχνίδια, φωτογραφίες, χαρτιά, βιβλία, γόμες. Εσείς, παιδιά, τι μουσείο θα φτιάξετε;

Συζητάμε

... κι ήταν ένα μουσείο

καπέλων

... κι ήταν ένα μουσείο

παπουτσιών

... κι ήταν ένα μουσείο

κουμπιών

Γράφουμε το όνομα του μουσείου μας.

Μουσείο

.....

2.

Τα χελιδονίσματα

Στη Ρόδο, από τα πολύ παλιά χρόνια, τα παιδιά γιόρταζαν τον ερχομό των χελιδονιών με μια συνήθεια, ένα έθιμο.

Την πρώτη μέρα του Μάρτη γύρναγαν από σπίτι σε σπίτι.

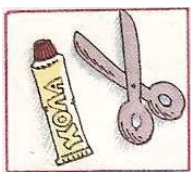
Κρατούσαν ένα χελιδόνι που είχαν φτιάξει με ξύλο ή χαρτί και καλωσόριζαν τα χελιδόνια με ένα τραγούδι.

Κάνουμε κι εμείς το έθιμο αυτό με την τάξη μας.

Ἦρθε, ἦρθε χελιδόνα
Ἦρθε κι ἄλλη μελιδόνα
Κάθισε και λάλησε
Και γλυκὰ κελάηδησε
Μάρτη, Μάρτη μου καλέ
Και Φλεβάρη φοβερέ
Κι αν φλεβίσεις κι αν τσικνίσεις
Καλοκαίρι θα μυρίσεις.

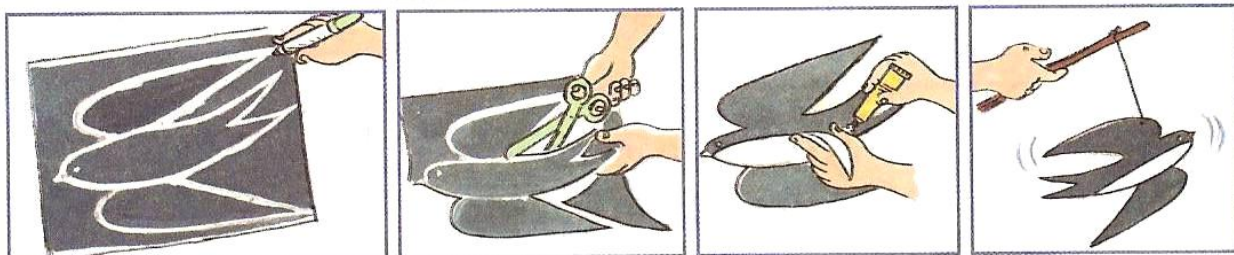
Λαϊκό

Κόβουμε/κολλάμε

Υλικά που θα χρειαστούμε:

χαρτόνι μαύρο – χαρτόνι άσπρο –
ψαλίδι – κόλλα – μικρό ξύλο και
σπάγγο

Ερευνούμε έξω από την τάξη

Επισκεπτόμαστε τις άλλες τάξεις
του σχολείου και τραγουδάμε
τα χελιδονίσματα.

Ποια είναι τα έθιμα
της περιοχής μας;

Ετοιμάζουμε και παρουσιάζουμε
στο σχολείο ένα έθιμο
του τόπου μας.

Παροιμίες... παροιμίες.
Τι να λένε;
Τι σημαίνουν;

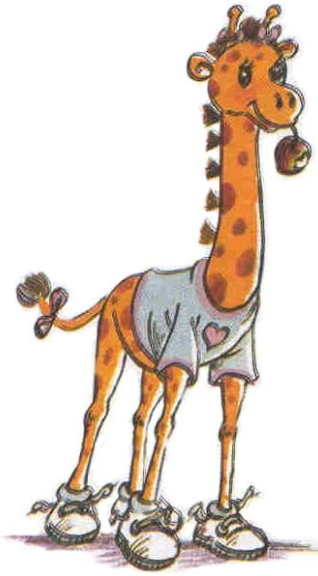

---

3. Εξηγούμε τις παροιμίες.

«Ο Φλεβάρης με νερό
κουτσός μπαίνει στο χορό».

«Από Αύγουστο χειμώνα
κι από Μάρτη καλοκαίρι».

Παιδιά, θα με
βοηθήσετε να λύσω
τα αινίγματα
και να διαβάσω
τους γλωσσοδέτες;

«Ένας πατέρας κεφαλή
δώδεκα γιοι ποδάρια
και κάθε γιος στη ράχη του
έχει τριάντα κόρες».
Τι είναι;

«Άσπρη πέτρα ξέξασπρη
κι από τον ήλιο ξεξασπρότερη».

«Άμα βλέπω, δεν το βλέπω
και το βλέπω, σα δε βλέπω».
Τι είναι;

«Ο τζίτζιρας, ο μίντζιρας
ο τζιτζιμιντζιχότζιρας».

Ρωτάμε

Ψάχνουμε και βρίσκουμε
αινίγματα.
Μαντεύουμε τι σημαίνουν.

Τα φυτά του τόπου μου

1.

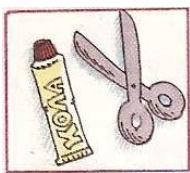
Ερευνούμε έξω από την τάξη
Βγαίνουμε στην αυλή του
σχολείου και στους γύρω χώρους.
Παρατηρούμε τα φυτά.

Φυτό	Πού το παρατηρήσαμε;	Τι παρατηρήσαμε κοντά του;

Φυτό	Πού το παρατηρήσαμε;	Τι παρατηρήσαμε κοντά του;

2.

Κόβουμε/κολλάμε

Χρησιμοποιώντας εικόνες και λέξεις από περιοδικά κατασκευάζουμε κολλάζ με ομάδες φυτών: φρούτα, λαχανικά, φυτά του κήπου, του δάσους.

3. Ένας κήπος στην τάξη

Φέρνουμε στην τάξη λουλούδια και φυτά σε γλαστράκια. Φυτεύουμε σπόρους σε γυάλινα βάζα.

Παρατηρούμε, μιλάμε, ζωγραφίζουμε ή γράφουμε για αυτά κάθε εβδομάδα.

A large, empty rectangular box with a dark blue border, intended for students to draw or write their observations for the first week.

1η εβδομάδα

A large, empty rectangular box with a dark blue border, intended for students to draw or write their observations for the second week.

2η εβδομάδα

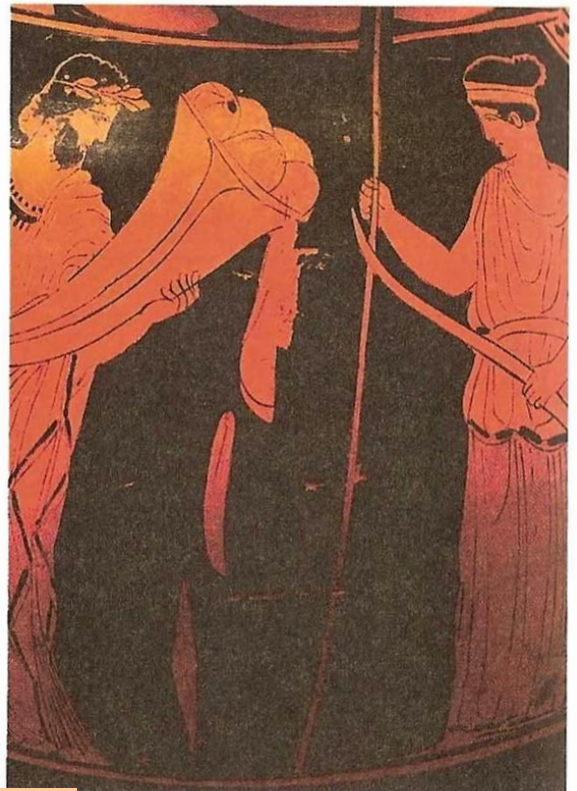
3η εβδομάδα

4η εβδομάδα

.....

4. Στα πολύ παλιά χρόνια...
οι Έλληνες πίστευαν ότι η θεά
Δήμητρα έδειξε στους ανθρώπους
πώς να καλλιεργούν το σιτάρι και
όλους τους
δημητριακούς
καρπούς.
Ποιος άλλους
μύθους μπορείτε
να βρείτε για
τα φυτά;
Να τους διηγηθείτε
στην τάξη.

Τα ζώα του τόπου μου

1.

Ερευνούμε έξω από την τάξη
Βγαίνουμε στην αυλή του
σχολείου και στους γύρω χώρους.
Παρατηρούμε ζώα.

Ζώα	Πού τα παρατηρήσαμε;	Τι παρατηρήσαμε κοντά τους;

Ζώα	Πού τα παρατηρήσαμε;	Τι παρατηρήσαμε κοντά τους;

2. Παίζουμε

Το αλφαβητάρι με τα ζώα

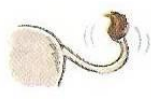

Διαλέγουμε ένα γράμμα.

Βρίσκουμε ζώα που το όνομά τους αρχίζει από το γράμμα αυτό.

3. Μύθοι με ζώα

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε ένας χωρικός που είχε ένα κι ένα . Ο σκύλος κουνούσε την του, σήκωνε τα δυο του κι ακουμπούσε το του στα πόδια του χωρικού.

Μια μέρα ο γάιδαρος ζήλεψε κι αποφάσισε να κάνει κι αυτός τα ίδια.

Πήγε κοντά στο χωρικό την ώρα που έτρωγε κι άρχισε να κουνάει την του, να πατάει στα δυο του και να σηκώνεται όρθιος.

Μπορείτε να φανταστείτε τι έγινε μετά;

4. Κάποιος από εμάς φοράει το καπέλο του παραμυθά και αφηγείται στους υπόλοιπους ένα μύθο με ζώα.

---

5. Τραγούδια με τα ζώα...

Η συναυλία των ζώων

Όταν θα πάω, κυρά μου,
στο παζάρι
θε να σου πάρω ένα κοκοράκι.
Το κοκοράκι κικιρικικί
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί...

6.

Λέμε τη γνώμη μας

Φτιάχνουμε φανταστικά ζώα και τους δίνουμε ονόματα. Διηγούμαστε ιστορίες για αυτά.

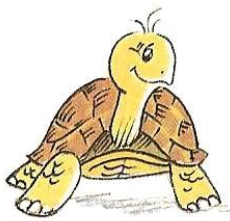

7. Δίνουμε σε κάθε ζώο το όνομα της οικογένειας ή της ομάδας στην οποία ανήκει.

Γράφουμε στην επόμενη σελίδα σε κάθε καρτέλα το όνομα που ταιριάζει.

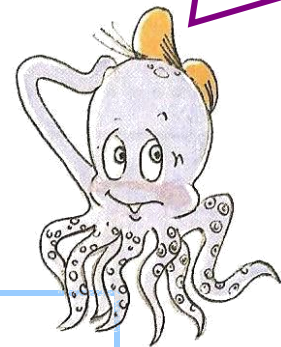
Θηλαστικό, Πουλί, Ερπετό,
Ψάρι, Έντομο.

Εγώ
σε ποια
οικογένεια
ανήκω;

Συζητάμε

Πώς αλλιώς μπορούμε
να κάνουμε ομάδες ζώων;

8. Παίζουμε

Βρίσκω το ταίρι μου...

Βάζω στο μυαλό μου ένα ζώο.

Προσπαθώ να το μιμηθώ με
κινήσεις ή με ήχους.

Ζητάω από τους συμμαθητές μου
να μου πουν:

- ✓ Ποιο ζώο μιμούμαι;
- ✓ Σε ποια ομάδα ζώων ανήκει;

9.

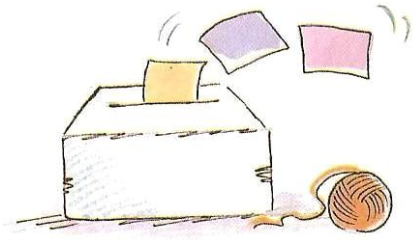

Παίζουμε

Γινόμαστε ένα δάσος.

Τι χρειαζόμαστε:

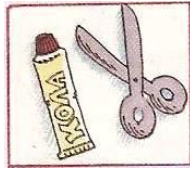
- ▶ το κουτί του δάσους
- ▶ ένα κουβάρι

Κάθε παιδί διαλέγει και γίνεται ένα στοιχείο του δάσους. Κάποιος κρατάει το κουβάρι. Το δίνει σε κάποιον άλλο, παρουσιάζεται και λέει φωναχτά τη σχέση που έχει με το δάσος. Ο άλλος το δίνει σε κάποιον άλλο και έτσι το παιχνίδι συνεχίζεται...

Παράδειγμα: Είμαι καστανιά και το δάσος είναι το σπίτι μου. Είμαι αετός και πετώ για να βρω την τροφή μου. Είμαι ποντίκι και τρέχω να κρυφτώ πίσω από το θάμνο.

10.

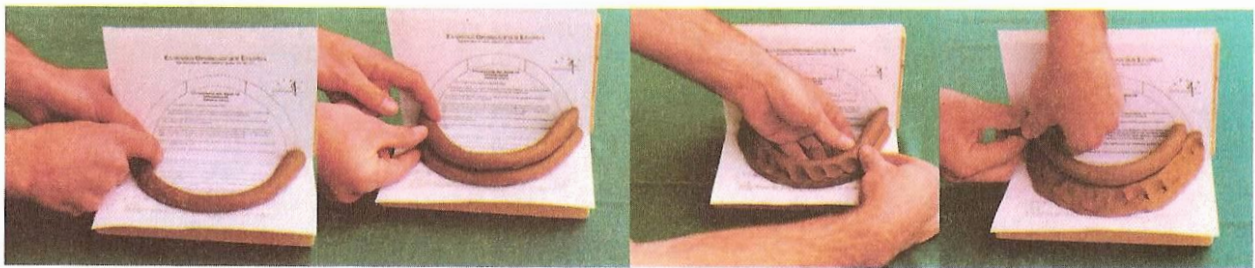

Κόβουμε/κολλάμε

Με τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας μας φτιάχνουμε μια χελιδονοφωλιά.

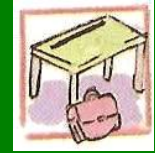
Υλικά που θα χρειαστούμε:

1 κιλό πηλός, αδιάβροχη κόλα ή ατλακόλ

Οδηγίες για την κατασκευή χελιδονοφωλιάς από την «Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία»

Αντικείμενα από το περιβάλλον μου

1. Η γιορτή μας

Συζητάμε

Συζητάμε και προτείνουμε λύσεις:

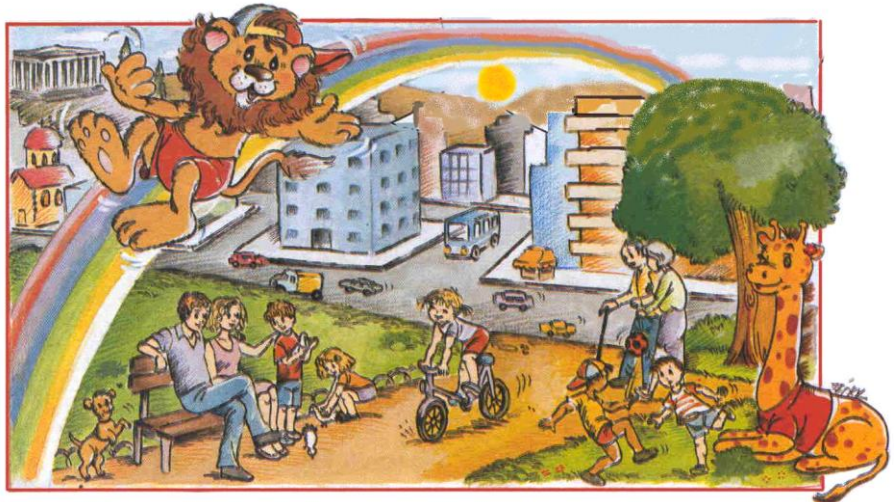
- ▶ Πόσα ποτήρια, πόσα πιάτα και πόσες χαρτοπετσέτες θα αγοράσουμε για τη γιορτή στην τάξη μας;
- ▶ Πόσα μπαλόνια χρειαζόμαστε για να υπάρχει ένα μπαλόνι σε κάθε θρανίο;
- ▶ Πώς θα μετρήσουμε το τραπέζι για να αγοράσουμε το σωστό τραπεζομάντιλο;

2.

Ερευνούμε έξω από την τάξη
Πηγαίνουμε στην αυλή του
σχολείου και στους γύρω χώρους.
Ποια υλικά υπάρχουν γύρω μας;

Στερεά	Υγρά	Αέρια

Η ηλεκτρική ενέργεια στη ζωή μας

1.

Συζητάμε

Πώς κάνουμε ένα φακό

να ανάψει;

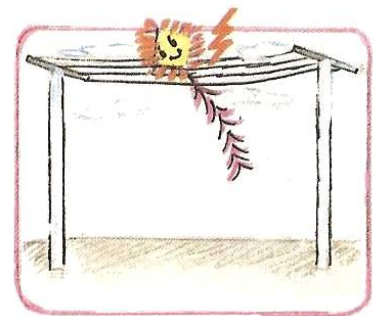
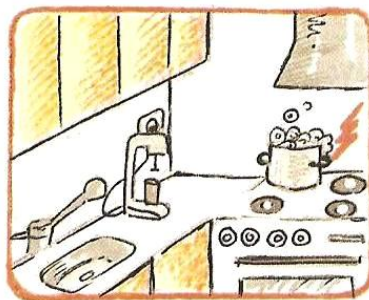
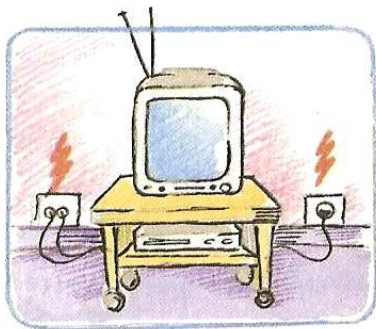

Πώς κάνουμε μια λάμπα

να ανάψει;

2.

Πετάμε το χαρταετό μακριά από
τα καλώδια που μεταφέρουν
ηλεκτρική ενέργεια.

Στο σπίτι και στο σχολείο
χρησιμοποιούμε τις ηλεκτρικές
συσκευές πάντα
με τη βοήθεια
ενός μεγάλου.

3.

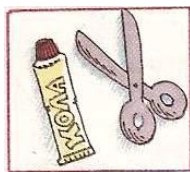

Ερευνούμε έξω από την τάξη
Επισκεπτόμαστε το κατάστημα
της Δ.Ε.Η. της περιοχής μας.
Ζητάμε πληροφορίες για να
μάθουμε πώς να κάνουμε
οικονομία και πώς να προστατευ-
όμαστε όταν χρησιμοποιούμε
την ηλεκτρική ενέργεια.

Το ταξίδι του ήχου

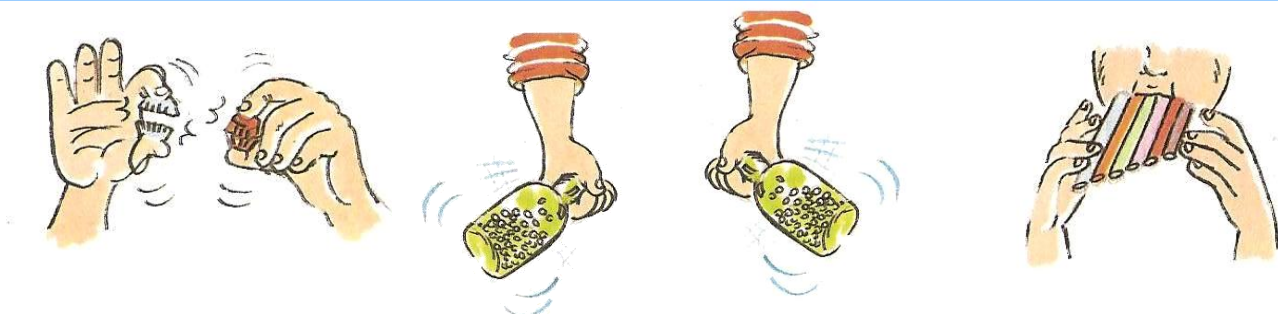
1.

Κόβουμε/κολλάμε

Η ορχήστρα μας

Κατασκευάζουμε τα δικά μας μουσικά όργανα με καπάκια, μπουκάλια με όσπρια και καλάμια. Φτιάχνουμε τη δική μας ορχήστρα.

Καλούμε τη διπλανή τάξη να ακούσει την ορχήστρα μας. Επισκεπτόμαστε ένα Λαογραφικό Μουσείο κοντά στην περιοχή μας. Παίρνουμε ιδέες για να φτιάξουμε και άλλα όργανα για την ορχήστρα μας.

2.

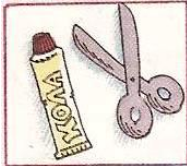
Παίζουμε

«Το πέταγμα της χρυσόμυγας»

«Ο χορός των μπιζελιών»

Ακούμε τη μουσική και χορεύουμε
όπως μας παρακινεί η μουσική.

3.

Κόβουμε/κολλάμε

Φτιάχνουμε τηλέφωνο
και μιλάμε με αυτό.

4.

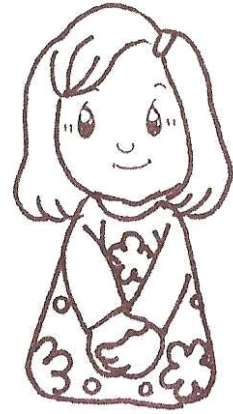
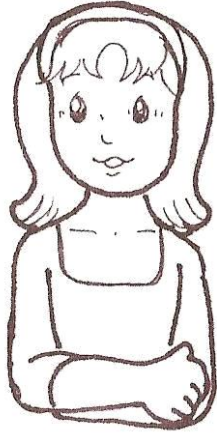

Λέμε τη γνώμη μας

► Μπορούμε να ακούσουμε
τον ήχο ενός αδιάβροχου
ρολογιού που είναι βυθισμένο
σε μια λεκάνη νερό;

► Μπορούμε να ακούσουμε τον ήχο από δύο κουτάλια που τα χτυπάμε μέσα στο νερό της λεκάνης;
Φέρνουμε τα απαραίτητα υλικά στην τάξη και κάνουμε τα πειράματα.

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.